

Sylwia Kwaśny

Obciążenie podatkowe spółek z ograniczoną odpowiedzialnością z tytułu wypłaty dywidendy oraz sposoby jego minimalizacji

Ekonomiczne Problemy Usług nr 43, 167-178

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Zmiany na rynku energetycznym będą następować nieco wolniej niż bezpośrednio przed kryzysem, ale konsekwentnie, aż do momentu, kiedy „zielona energia” stanie się dominującą gałęzią energetyki. Taki scenariusz, mimo że niektórym może się dzisiaj wydawać mało realny, jest nieunikniony, gdyż w przeciągu najbliższych dziesięcioleci rezerwy paliw kopalnych ulegną stopniowemu wyczerpaniu, ich zużycie coraz pełniej obciążane jest kosztami i nie będzie już powrotu do taniej energii konwencjonalnej. Energetyka odnawialna jest więc inwestycją z przyszłością i w przyszłość. „Era kamienia łupanego nie skończyła się dlatego że skończył się kamień”.

Streszczenie

Celem tego artykułu jest pokazanie w trochę odmienny sposób wpływu globalnego kryzysu finansowego na sektor odnawialnych źródeł energii (OZE), poprzez określenie zmian i trendów w przebiegu inwestycji w technologie dla OZE i firm, jako kosztu podwyższonego kapitału oraz trudności w dostępie do kredytów. Jednocześnie starano się ustalić, co te zmiany oznaczają dla projektów OZE, różnego typu finansowania, rozmaitych krajów, a także jak te zmiany wpływają na obraz OZE. W artykule ukazano istotę różnych aspektów rynku finansowego i rozwoju gospodarczego w krótkiej i długiej perspektywie czasu w kontekście obecnego kryzysu ekonomicznego.

Summary

RENEWABLE ENERGY SOURCES IN CONTEXT OF FINANCIAL CRISIS

The purpose of this article is to gain a more differentiated picture of the impact of the global financial crisis on the renewable energy sector by determining changes and trends in investment flows for renewable energy technologies and companies as the cost of capital rises and access to credit becomes more difficult. It seeks to identify what these changes can mean for certain renewable energy technologies, for certain kinds of financing, and in certain regions, and how these shifts will alter the renewable energy landscape. The article extracts the essence of the different aspects of the financial market and economic developments in both the short and the long term in case of current economic crisis.

SYLWIA KWAŚNY*

**OBCIĄŻENIE PODATKOWE
SPÓŁEK Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
Z TYTUŁU WYPŁATY DYWIDENDY
ORAZ SPOSOBY JEGO MINIMALIZACJI**

Wprowadzenie

Podatki definiuje się powszechnie jako świadczenia nieodpłatne, przymusowe, bezzwrotne, pieniężne, o charakterze ogólnym, które są nakładane jednostronnie przez związek publicznoprawny, szczególnie przez państwo¹.

Rząd Rzeczypospolitej Polskiej, oddziałując na gospodarkę, tworzy system podatkowy, którego zadanie może być dwojakie: podnosząc podatki, zwiększa obciążenia fiskalne przedsiębiorstw, zwiększając tym samym wpływy do budżetu państwa; lub zmniejszając podatki, pobudza system gospodarczy, tym samym wspierając biznes i zachęcając do inwestowania, jednakże kosztem wpływów do budżetu.

Z punktu widzenia właścicieli spółek z ograniczoną odpowiedzialnością ciężar podatkowy stanowi istotny element kosztowy, jak również znacząco wpływa na realizację celów przedsiębiorstwa. Dlatego też w prowadzonej działalności gospodarczej konsekwencje opodatkowania winny być uwzględniane w procesach decyzyjnych spółek. Kluczowym zagadnieniem jest jednak wybór sposobu

* Sylwia Kwaśny – mgr, Katedra Finansów, Wydział Finansów i Ubezpieczeń, Akademia Ekonomiczna im. Karola Adameckiego w Katowicach.

¹ J. Głuchowski, D. Handor, J. Patyk, J. Szymańska, *Formy zmniejszania wysokości podatków w Polsce. Ulgi, zwolnienia, obniżki i inne*, Wydaw. Naukowe PWN, Warszawa 2002, s. 13.

redukcji obciążenia podatkowego za pomocą instrumentów dozwolonych przez prawo.

Niniejsza publikacja ma na celu przybliżenie zasad opodatkowania dywidend oraz sposoby minimalizacji obciążeń fiskalnych przewidziane przepisami prawa w przedmiotowym zakresie, ze szczególnym uwzględnieniem korzyści płynących z połączeń spółek w grupy kapitałowe.

Polityka dywidendy

Kwestia opodatkowania dochodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych, z uwagi na dwójakie źródło występowania przychodu do opodatkowania, została uregulowana zarówno w ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych², jak i w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych³; regulacje dotyczące zasad wypłaty dywidend zawiera również kodeks spółek handlowych⁴. Niewątpliwie główną kategorię dochodów stanowią tu dywidendy, czyli kwoty rocznego zysku netto, przeznaczone do podziału pomiędzy udziałowców⁵ spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

Udziałowiec, w tym podatnik podatku dochodowego od osób prawnych, posiadający udziały w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, uzyskując prawo do dywidendy, uzyskuje jednocześnie prawo majątkowe, powstające w przypadku osiągnięcia przez spółkę kapitałową zysku, z którego są wypłacane dywidendy po podjęciu uchwały zgromadzenia wspólników.

Wypłata dywidendy uzależniona jest zatem od wystąpienia w spółce czystego zysku, czyli w sytuacji, gdy bilans sporządzony zgodnie z przepisami regulującymi prowadzenie ksiąg rachunkowych wykaże nadwyżkę aktywów nad łączną sumą zobowiązań i kapitału zakładowego spółki. Nadwyżka ta, po odliczeniu należnego podatku (i ewentualnym odliczeniu strat nadzwyczajnych), według przepisów o podatku dochodowym od osób prawnych stanowi realny, czysty

² Ustawa z dnia 15 lutego 1991 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (t.j.: Dz. U. z 2000 r. Nr 54, poz. 654 z późn. zm.).

³ Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j.: Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176 z późn. zm.).

⁴ Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (t.j.: Dz. U. Nr 94, poz. 1037 z późn. zm.).

⁵ J. Marciniuk, *Podatek dochodowy od osób prawnych. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2006, s. 172.

zysk spółki⁶. W przepisach kodeksu spółek handlowych ustawodawca zawarł definicję zysku, który może być przeznaczony do podziału, według reguły: kwoty przeznaczone do podziału między wspólników nie mogą przekraczać zysku za ostatni rok obrotowy, powiększonego o niepodzielne zyski z lat ubiegłych oraz kwoty przeniesione z utworzonych z zysku kapitałów: zapasowego i rezerwowych, które mogą być przeznaczone na wypłatę dywidendy, oraz pomniejszonego o niepokryte starty, udziały własne oraz kwoty, które zgodnie z ustawą lub umową (statutem) spółki powinny być przekazane z zysku za ostatni rok obrotowy na kapitały: zapasowy lub rezerwowe⁷. Zysk tak zdefiniowany może być podzielony pomiędzy wspólników⁸.

Podmiotami uprawnionymi do otrzymania dywidendy za dany rok obrotowy są wspólnicy, którym udziały przysługiwały w dniu powzięcia uchwały o podziale zysku, przy czym umowa spółki może upoważniać zgromadzenie wspólników do określenia dnia, według którego ustala się listę wspólników uprawnionych do dywidendy za dany rok obrotowy⁹. Dzień ten jest określany przez kodeks spółek handlowych jako dzień dywidendy i nie jest on utożsamiany z dniem wypłaty dywidendy wspólnikom.

Kodeks spółek handlowych przewiduje również możliwość wypłaty wspólnikom zaliczki na poczet dywidendy¹⁰. Stosowne postanowienia w tym zakresie muszą się jednak znajdować w umowie spółki.

Spółka może wypłacić zaliczkę na poczet przewidywanej dywidendy, jeżeli jej zatwierdzone sprawozdanie finansowe za poprzedni rok obrotowy wykazuje zysk¹¹. Zaliczka może stanowić najwyżej połowę zysku osiągniętego od końca poprzedniego roku obrotowego, powiększonego o kapitały rezerwowe utworzone z zysku, którymi w celu wypłaty zaliczek może dysponować zarząd, oraz pomniejszonego o niepokryte straty i udziały własne¹². Zaliczka na poczet dywidendy winna być opodatkowana na takich samych zasadach, jak dywidenda wypłacona na podstawie zatwierdzonego bilansu za dany rok obrotowy i po

⁶ S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych*, C.H. Beck, Warszawa 2003, s. 300.

⁷ Art. 192 i 348 cyt. ustawy *Kodeks spółek handlowych*.

⁸ M. Biskupski, K. Dominiak, *Komentarz do ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych. Opodatkowanie dywidend*, System Informacji Prawnej LEX.

⁹ Art. 193 cyt. ustawy *Kodeks spółek handlowych*.

¹⁰ Art. 349 cyt. ustawy *Kodeks spółek handlowych*.

¹¹ E. Mazur, G. Mazur, *Funkcjonowanie i opodatkowanie spółki z o.o.*, A.D. Drągowski SA, Warszawa 2006, s. 53.

¹² Art. 195 cyt. ustawy *Kodeks spółek handlowych*.

podjęciu uchwały zgromadzenia wspólników o podziale zysku. Jeżeli natomiast dywidenda za dany rok obrotowy zostanie uchwalona w wysokości wyższej od wypłaconej zaliczki, to w momencie jej wypłaty opodatkowaniu będzie podlegać różnica między wypłaconą na poczet dywidendy zaliczką a kwotą uchwalonej dywidendy. Obowiązek zapłaty zryczałtowanego podatku powstanie więc z chwilą faktycznej wypłaty. Natomiast jeżeli wypłacono zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy, a uchwała o podziale zysku nie zostanie podjęta, bądź wynikająca z uchwały kwota do podziału będzie mniejsza niż wypłacone zaliczki – i w związku z tym powstanie konieczność ich zwrotu w całości bądź części, podatek zapłacony w związku z pobraniem zaliczki będzie stanowić nadpłatę podatkową¹³ w rozumieniu przepisów ustawy *Ordynacja podatkowa*¹⁴.

Podatek dochodowy od dochodów z dywidend oraz innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych mających siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wynosi 19% uzyskanego przychodu¹⁵.

W przypadku, gdy dochody te uzyskane są przez osoby niemające na terytorium Polski siedziby lub zarządu, podatek dochodowy od tych dochodów ustala się w wysokości 19% przychodu, chyba że umowa w sprawie zapobieżenia podwójnemu opodatkowaniu zawarta z krajem miejsca siedziby lub zarządu stanowi inaczej.

Zasady opodatkowania dywidend w grupach kapitałowych

Procesy łączenia się przedsiębiorstw i związana z tym koncentracja kapitału stanowią podstawę rozwoju podmiotów gospodarczych we współczesnej gospodarce rynkowej. Czynnikiem, który wywiera coraz większy wpływ na kształtowanie współczesnych stosunków między przedsiębiorstwami, są niewątpliwie różne fuzje i przejęcia, zachodzące nie tylko w skali międzynarodowej, ale również na rynkach lokalnych. Przyczyną powyższych transakcji jest przede wszystkim dążenie do uzyskania korzyści w postaci maksymalizacji wartości przedsiębiorstwa, a także przywileje podatkowe.

Grupy kapitałowe stanowią formę organizacji jednostkowych podmiotów, charakterystyczną dla obecnej zglobalizowanej gospodarki. Powstały jako bez-

¹³ D. Strzelec, *Opodatkowanie dywidend na poziomie wspólników spółki kapitałowej*, System Informacji Prawnej LEX.

¹⁴ *Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa* (t.j.: Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 z późn. zm.), art. 72 i kolejne.

¹⁵ Art. 22 ust. 1 cyt. ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych.

pośredni efekt procesów koncentracji rynku i koncentracji przedsiębiorstw, koniecznych we współczesnym świecie do ekspansji gospodarczej¹⁶.

Brak jest jednoznacznej definicji określającej istotę grupy kapitałowej¹⁷, natomiast zgodnie z jedną z nich, przez pojęcie grupy kapitałowej rozumiany jest najczęściej zespół samodzielnych pod względem prawnym przedsiębiorstw, stworzony do realizacji wspólnych celów gospodarczych, powiązanych kapitałowo i ewentualnie kontraktowo, w sposób umożliwiający aktywne współdziałanie¹⁸.

Odpowiednikiem grupy kapitałowej w zachodnich gospodarkach jest holding. W polskiej literaturze ekonomicznej i w praktyce pojęcia „holding” i „grupa kapitałowa” używa się zamiennie¹⁹, natomiast w systemie prawnym częściej jednak funkcjonuje pojęcie „grupa kapitałowa”²⁰.

W 1996 r. ustawodawca wprowadził do polskiego prawa podatkowego²¹ nowy podmiot prawnopodatkowy: podatkową grupę kapitałową²². Ustawa uznała podatkowe grupy kapitałowe za oddzielne podmioty podatkowe w zakresie podatku dochodowego od osób prawnych i została uchwalona w celu umożliwienia wspólnego rozliczania się członków grupy z podatku dochodowego od osób prawnych²³.

Tworząc podatkową grupę kapitałową, należy spełnić szereg warunków określonych w ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych. Analiza tych warunków, a także charakterystyka przywilejów wiążących się ze statutem podatkowej grupy kapitałowej, wymaga odrębnego opracowania, do którego niniejsze rozważania stanowiąc mogą jedynie punkt wyjścia. Należy jednak wspomnieć

¹⁶ M. Romanowska, M. Trocki, B. Wawrzyniak, *Grupy kapitałowe w Polsce*, Difin, Warszawa 1998, s. 31.

¹⁷ Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j.: Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694 z późn. zm.) określa grupę kapitałową, przez którą rozumie się jednostkę dominującą oraz jednostkę zależną, a także pojęcie podmiotu stojącego w pozycji tzw. znaczącego inwestora.

¹⁸ M. Trocki, *Zarządzanie grupą kapitałową*, Difin, Warszawa 2000, s. 128.

¹⁹ E. Piątek, *Polityka bilansowa grupy kapitałowej*, CeDeWu Sp. z o.o., Warszawa 2007, s. 25; W. Frąckowiak, *Fuzje i przejęcia przedsiębiorstw*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 1998, s. 306.

²⁰ Pojęcie „holding” zostało wykorzystane tylko w *Ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe* (t.j.: Dz. U. z 1997 r. Nr 140, poz. 939 z późn. zm.).

²¹ Ustawa z dnia 13 października 1995 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 1995 r. Nr 142, poz. 704).

²² Art. 1a cyt. ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych.

²³ J. Toborek-Mazur, *Holding w aspekcie prawnym, bilansowym i podatkowym*, Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2005, s. 94.

w tym miejscu o jednej z korzyści dla spółek tworzących podatkową grupę kapitałową, to jest o zwolnieniu z opodatkowania dywidend otrzymanych od innych spółek wchodzących w jej skład²⁴.

Omawiane zwolnienie jest uzależnione od nienaruszenia warunków uznania grupy spółek za podatkową grupę kapitałową – jeżeli warunki te zostały naruszone, to obowiązek podatkowy powstaje z dniem utraty prawa do uznania podatkowej grupy kapitałowej za podatnika. Obowiązkiem podatkowym objęte są wszelkie dochody (przychody) z tytułu udziału w zyskach osób prawnych, uzyskane przez spółkę dominującą w podatkowej grupie kapitałowej w okresie, gdy grupa ta była uznana za podatnika²⁵.

Podatkowe grupy kapitałowe najczęściej kojarzone są z tzw. holdingami. Problematyka opodatkowania dywidend różni opodatkowanie holdingów na zasadach ogólnych od podatkowych grup kapitałowych. Spółki tworzące holding nie mają przywileju nieopodatkowania wypłacanych pomiędzy sobą dywidend. Opodatkowanie dywidend, czyli zysku spółki kapitałowej i zysku wspólników tej spółki, następuje w taki sposób, że najpierw zysk jako dochód spółki jest opodatkowany według stawki 19%, następnie, przy ewentualnej wypłacie dywidendy wspólnikom, zysk wydzielony opodatkowuje się stawką 19%²⁶.

W sytuacji, gdy wspólnikami spółki z ograniczoną odpowiedzialnością są osoby prawne, istnieje możliwość odliczenia kwoty podatku dochodowego, który muszą uiścić od dochodów własnej działalności gospodarczej.

Takie rozwiązanie powoduje u osób prawnych całkowite wyeliminowanie podwójnego opodatkowania zysku wydzielonego, gdyż jest on opodatkowany jednorazowo w spółce wypłacającej dywidendy²⁷.

Opodatkowaniu podlegają dywidendy, jednakże przepisy ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych przewidują zwolnienie²⁸, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki:

²⁴ Art. 22 ust. 3 cyt. ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych.

²⁵ J. Marciniuk, *Podatek dochodowy...*, s. 908.

²⁶ D. Gajewski, *Opodatkowanie holdingów i grup kapitałowych*, Dom Wydawniczy ABC, Oddział Polskich Wydawnictw Profesjonalnych, Warszawa 2005, s. 116.

²⁷ D. Gajewski, *Opodatkowanie...*, s. 116.

²⁸ *Ustawa z dnia 18 listopada 2004 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz o zmianie niektórych innych ustaw* (Dz. U. Nr 254, poz. 2533) zmieniła brzmienie art. 22 ust. 4 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, dokonała wdrożenia do systemu prawa krajowego dyrektywy 2003/123/WE z 22 grudnia 2003 r., zmieniającej dyrektywę 90/435/EWG w sprawie wspólnego systemu opodatkowania stosowanego w przypadku spółek dominujących i spółek zależnych różnych państw członkowskich oraz dyrektywy 2004/76/WE z 29 kwietnia 2004 r., zmieniającej dyrektywę 2003/49/WE w odniesieniu do możliwości stosowania przez nie-

- a) wypłacającym dywidendę oraz inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych jest spółka będąca podatnikiem podatku dochodowego, mająca siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- b) uzyskującym dochody (przychody) z dywidend oraz inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych jest spółka podlegająca w Rzeczypospolitej Polskiej lub w innym niż Rzeczpospolita Polska państwie członkowskim Unii Europejskiej, lub w innym państwie należącym do Europejskiego Obszaru Gospodarczego, opodatkowaniu podatkiem dochodowym od całości swoich dochodów, bez względu na miejsce ich osiągnięcia;
- c) spółka, o której mowa w pkt b, posiada bezpośrednio nie mniej niż 10% udziałów w kapitale spółki, o której mowa w pkt a;
- d) odbiorcą dochodów (przychodów) z dywidend oraz innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych jest:
 - spółka, o której mowa w pkt b, albo
 - zagraniczny zakład spółki, o której mowa w pkt b.

Zwolnienie to ma zastosowanie wtedy, gdy spółka uzyskująca dochody (przychody) z dywidend oraz inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych mających siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej posiada udziały w spółce wypłacającej te należności nieprzerwanie przez okres dwóch lat²⁹. Zwolnienie to przysługuje również spółkom, które przed uzyskaniem wpłaty świadczenia z tytułu udziału w zyskach osób prawnych posiadały wymagany udział kapitałowy w spółce wypłacającej przez okres krótszy niż dwa lata, ale planują go utrzymać przez wymagany dwuletni okres. Przy czym warunek ten jest również spełniony, gdy okres dwóch lat nieprzerwanego posiadania udziałów upływa po dniu uzyskania dochodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych³⁰.

Dodatkowym warunkiem skorzystania z omawianego zwolnienia jest udokumentowanie przez odbiorcę wypłacanych należności bądź miejsca siedziby do celów podatkowych – wydanym przez właściwy organ administracji podatkowej zaświadczeniem zwanym certyfikatem rezydencji, natomiast w przypadku istnienia zagranicznego zakładu – zaświadczeniem wydanym przez właściwy organ administracji podatkowej państwa, w którym znajduje się jej siedziba lub zarząd,

które państwa członkowskie okresów przejściowych dla stosowania wspólnego systemu opodatkowania stosowanego do odsetek oraz należności licencyjnych między powiązаныmi spółkami różnych państw członkowskich.

²⁹ M. Chudzik, *Komentarz do art. 22 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych*, System Informacji Prawnej LEX.

³⁰ Art. 22 ust. 4a cyt. ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych.

albo przez właściwy organ podatkowy państwa, w którym ten zagraniczny zakład jest położony.

Sposoby minimalizacji obciążenia podatkowego z tytułu wypłaty dywidend

Niewątpliwie wypłata dywidend powoduje pogorszenie czy nawet utratę płynności finansowej spółki. Istnieją jednak zgodne z przepisami prawa rozwiązania, które pomagają zminimalizować obciążenia fiskalne spółek w tym zakresie, zatem przedstawiam kilka z nich.

Jak wskazano powyżej, konsekwencją wypłaty dywidendy jest wyższe obciążenie podatkowe spółki kapitałowej, które wynika z podwójnego opodatkowania wypłacanych dywidend – dzięki zasadzie rozdziału sfery spółki i wspólnika mamy do czynienia z dwoma podmiotami podatku (spółka i wspólnik), zobowiązanymi do zapłaty podatku od tego samego dochodu. Natomiast dochód przedsiębiorcy indywidualnego oraz wspólników spółki osobowej jest opodatkowany jednokrotnie – podmiotem podatku jest sam przedsiębiorca indywidualny i wspólnik spółki osobowej³¹.

Jeden ze sposobów minimalizacji opodatkowania z tytułu udziału w zyskach osób prawnych, właściwego dla opodatkowania dywidend, polega na tym, że spółka podpisuje ze wspólnikiem umowę, w myśl której wspólnik ma jej świadczyć usługi. Dywidendę można wówczas „ukryć” pod postacią wynagrodzenia za usługę lub pracę, osiągając dwojakie korzyści: po pierwsze, wynagrodzenie za usługę – w przeciwieństwie do dywidendy – jest dla spółki kosztem uzyskania przychodu, a po drugie, u wspólnika jest ono opodatkowane inaczej niż dywidenda, co może się okazać korzystniejsze³².

Należy mieć na uwadze, iż wynagrodzenie wspólnika za świadczenia na rzecz spółki z ograniczoną odpowiedzialnością można uznać za koszt uzyskania przychodów wtedy, gdy:

- świadczenie zostało faktycznie wykonane,
- wydatki spółki zostały osiągnięte w celu uzyskania przychodów³³,
- wydatek ten nie został wyłączony z kosztów uzyskania przychodów³⁴.

³¹ S. Kudert, M. Jamróży, *Optymalizacja opodatkowania dochodów przedsiębiorców*, ABC a Wolters Kluwer business, Warszawa 2007, s. 190.

³² P. Karwat, *Obejście prawa podatkowego*, System Informacji Prawnej LEX.

³³ Art. 15 ust. 1 cyt. ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych.

³⁴ Art. 15 ust. 1, art. 16 ust. 1, art. 16 ust. 1 pkt 38 cyt. ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych.

Na uwagę zasługują ponadto jeszcze dwa warunki: działania spółki cechuje racjonalność, tzn. wydatków nie uznaje się za koszty uzyskania przychodów w przypadkach, kiedy racjonalnie oczekiwane korzyści podatnika zawierającego daną transakcję są w sposób oczywisty mniejsze niż poniesione w związku z tą transakcją wydatki³⁵, oraz zapłata jest rynkowa, czyli zgodna z zasadą dystansu³⁶ (ang. *arm's length principle*³⁷).

W celu zapobieżenia niepożądanym skutkom wypływu środków pieniężnych można zastosować procedurę wypłaty sprzężonej z powrotnym pozyskaniem środków od wspólników³⁸, polegającą na wypłaceniu dywidendy wspólnikom, a następnie przekazaniu przez wspólników otrzymanej kwoty do dyspozycji spółki w formie kapitału własnego bądź w formie pożyczki. Procedura ta powoduje, iż wspólnik zatrzymuje zysk w spółce na finansowanie jej bieżącej działalności, jednocześnie oczekując jego wypłaty w przyszłości. Należy zwrócić uwagę na fakt, iż pożyczka od udziałowców nie stanowi przychodu ani kosztu dla spółki i jej udziałowców. Dopiero skapitalizowane odsetki będą kosztem dla spółki i przychodem dla udziałowca.

Istnieje również inne rozwiązanie podatkowe, które umożliwi uniknięcie niekorzystnej konsekwencji bycia wspólnikiem spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. W tym celu można zawiązać spółkę komandytową, której komplementariuszem byłaby spółka z o.o. w całości należąca do osoby fizycznej, a komandytariuszem – ta osoba fizyczna. W efekcie komandytariusze mogą – jako osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – płacić podatek dochodowy według liniowej stawki 19%, zatem udziały wspólników w spółce komandytowej najlepiej ustalić tak, by większość dochodu wypracowanego przez tę spółkę była opodatkowana u komandytariuszy, czyli wyżej wskazaną liniową stawką w wysokości 19%³⁹.

³⁵ S. Kudert, M. Jamroży, *Optymalizacja...*, s. 190; *Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 10 października 1997 r. w sprawie sposobu i określania dochodów podatników w drodze oszacowania cen w transakcjach dokonywanych przez tych podatników* (Dz. U. Nr 128, poz. 833 z późn. zm.).

³⁶ S. Kudert, M. Jamroży, *Optymalizacja...*, s. 191.

³⁷ Ceny ustalane w transakcjach między podmiotami powiązаныmi powinny – do celów podatkowych – opierać się na cenach, jakie ustaliłyby między sobą podmioty niepowiązane w transakcjach tego samego rodzaju na warunkach tego samego rodzaju na otwartym rynku.

³⁸ S. Kudert, M. Jamroży, *Optymalizacja...*, s. 190.

³⁹ J. Szlęzak-Matusewicz, *Zarządzanie podatkami*, SGH w Warszawie, Warszawa 2008, s. 149.

Podsumowanie

W związku z rosnącą liczbą spółek kapitałowych w Polsce coraz większego znaczenia nabierają operacje kapitałami pieniężnymi, dokonywane w celu osiągnięcia dochodów. Dochody te objęte są systemem podatkowym, który przewiduje szereg specyficznych rozwiązań, ulg, zwolnień, wyłączeń, różniących się od zasad opodatkowania innych dochodów.

Znajomość podatkowych skutków decyzji finansowych w spółce kapitałowej jest niewątpliwie ważnym elementem zarówno dla udziałowca, jak i dla ogólnej strategii finansowej spółek. Dlatego w prowadzonej działalności należy zawsze uwzględnić ciężar podatkowy, a następnie wybrać rozwiązanie korzystne pod względem finansowym.

Reasumując, w niniejszym opracowaniu podjęto próbę wskazania przewidzianych prawem możliwości zmniejszenia obciążenia fiskalnego z tytułu udziału w zyskach osób prawnych, których główną kategorię dochodów stanowią dywidendy.

Streszczenie

Artykuł w sposób selektywny przedstawia wpływ podatków dochodowych na decyzje finansowe przedsiębiorstw. W szczególności analizie zostały poddane dywidendy, jako główna kategoria dochodów z tytułu udziałów w zyskach osób prawnych. Scharakteryzowano zasady opodatkowania oraz zwolnienia z tytułu wypłaty dywidend z punktu widzenia spółek z ograniczoną odpowiedzialnością oraz podjęto próbę wskazania przewidzianych prawem możliwości minimalizacji obciążenia fiskalnego z tego tytułu.

Summary

LOAD OF TAX COMPANY WITH LIMITED LIABILITY FROM TITLE OF PAYMENT OF DIVIDEND AND MANNERS OF ITS MINIMIZATIONS

This article describes the income tax influence on financial decisions of enterprises. Both rateable taxation, discharge of dividend and possibilities of minimizations of fiscal loads from title of payment of dividend have been characterized.